

3. Výkonnost odvětví

Hrubá přidaná hodnota ve 2. čtvrtletí mezikvartálně mírně vzrostla, zejména zásluhou odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství.

Výrazné zlepšení pandemické situace ve druhém letošním čtvrtletí spojené s postupným uvolněním restrikcí svírajících část ekonomiky vedla k očekávanému oživení, a to zejména díky vyšší spotřebě domácností i celkové investiční aktivitě. Jestliže v 1. čtvrtletí 2021 klesla hrubá přidaná hodnota (HPH)¹ v tuzemské ekonomice mezikvartálně o 0,4 %, v navazujícím období již vykazala 0,7% růst. Podobně jako v celé EU, kde ovšem bylo oživení během 2. čtvrtletí razantnější (1,9 %), sehrálo v tomto obratu i v Česku klíčovou pozitivní roli širší odvětvové uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství. Přestože alespoň mírný růst zaznamenala drtivá většina hlavních odvětví, celková HPH zatím za svým předkrizovým maximem (ze 4. čtvrtletí 2019) stále významně zaostává (o 3,6 %)².

Oproti 1. pololetí 2019 se letos HPH nacházela skoro o 4 % níže.

HPH vzrostla za 1. pololetí 2021 meziročně o 2,7 %, z toho v samotném 2. kvartálu o 8,4 %. Z velké části jde však o efekt nízké loňské základny, primárně vlivem propadu výkonu v odvětví obchodu, oborech vázaných na cestovní ruch a také ve zpracovatelském průmyslu. Oproti 1. pololetí 2019 tak souhrnná HPH letos ztrácela takřka 4 %, skoro dvojnásobek toho pak v samotném odvětví profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti. Ještě hlubší propad postihl stavebnictví (-10,1 %) a především uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (-14,1 %), jehož výkon se vrátil až na úroveň roku 2016. Některá odvětví ovšem nebyla během pandemie bezprostředně významně dotčena, popř. byla v tomto období jejich role dokonce posílena³. V zemědělství, lesnictví a rybnářství tak za dva roky vzrostla HPH o osminu, v peněžnictví a pojišťovnictví skoro o desetinu. Významný byl i nárůst v odvětvích se silnou rolí veřejného sektoru⁴ (3,9 %) a také v informačních a komunikačních činnostech (6,5 %) – ty patřily během pandemie vůbec k nejvytíženějším, což dokládá i počet odpracovaných hodin⁵, který se zde za dva roky navýšil o 12,1 %. V kontrastu s tím se vyvíjelo např. odvětví ostatních služeb⁶, kde odpracovaná doba propadla o 22,8 %. Citelný propad produkce, resp. tržeb zde byl patrně zčásti kompenzován i nižší mezispotřebou. HPH se v tomto odvětví totiž za srovnatelné období snížila „jen“ o 4,5 %. Jinak tomu bylo v primárním sektoru ekonomiky či ve finančnictví, kde došlo za poslední dva roky k růstu přidané hodnoty i při poklesu odpracované doby (o 1,4 %, resp. 5,3 %).

Odvětví, jež nebyla v zásadě pandemickou situací negativně poznamenána, vytvářela skoro třetinu výkonu celé ekonomiky.

Produkce v některých odvětvích propadla za dva roky více než přidaná hodnota.

Průmyslová produkce za 2. čtvrtletí vzrostla o 0,9 %, když profitovala z rychlého oživení poptávky ve vyspělých ekonomikách.

K celkovému hospodářskému oživení v ČR přispěl letos ve 2. čtvrtletí i průmysl, což stvrzují i podrobnější údaje z podnikových statistik. Průmyslová produkce⁷ mezikvartálně vzrostla o 0,9 % a naznačila, že ochlazení během 1. čtvrtletí 2021 (-1,4 %) mělo pravděpodobně jen krátkodobý charakter. Výrazně exportně orientovaný tuzemský průmysl těžil na jaře z příznivého hospodářského vývoje klíčových exportních teritorií – Německa, resp. celé EU⁸. Na druhé straně, rychlé oživení světového hospodářství a zejména nejvyspělejších ekonomik vytvářelo patrně dočasné, zato silné napětí ve výrobních a dodavatelských řetězcích, jež se postupně přenášelo i do Česka. Zejména nedostatek některých dodávek a komponent (mj. v automobilovém průmyslu a navazujících oborech) narušoval plynulost výrobního procesu, vedl k neplánované tvorbě zásob nedokončené produkce a vytvářel tlaky na cenový růst výrobců. Tuzemský průmysl vedle toho stále limitoval i nedostatek zejména kvalifikované pracovní síly, byť s ohledem na pokles zaměstnanosti v průmyslu během pandemie nebyl zatím letos tento problém tak palčivý jako v letech 2018 a 2019.

To však současně vedlo k přetížení výrobních a dodavatelských řetězců s negativním dopadem na plynulost výroby i vývoj cen produkce.

¹ Údaje o HPH jsou vyjádřeny ve stálých cenách a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy.

² To platilo analogicky i pro EU (-2,2 %), včetně všech jejích nejvýznamnějších ekonomik. Naopak své předkrizové maximum z pohledu HPH již během dosavadní části letošního roku překonaly pobaltské státy, většina severovýchodních států, ale také např. Polsko, Maďarsko, Slovinsko či Rumunsko – tedy státy, v jejichž ekonomikách hrají služby vázané na cestovní ruch relativně menší roli.

³ Méně růstová odvětví vytvářela v 1. pololetí 2021 necelých 30 % HPH národního hospodářství.

⁴ Zahnují veřejnou správu a obranu, vzdělávání, zdravotní a sociální péči.

⁵ Údaje vycházejí z národních účtů a jsou očištěny o sezónní a kalendářní vlivy.

⁶ Zahnuje kulturní, zábavní a rekreační činnosti a dále zejména poskytování osobních služeb (např. kadeřnictví, kosmetické služby, čistící služby či opravy výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost).

⁷ Zahnuje odvětví těžby a dobývání, zpracovatelského průmyslu a také energetiky (zde pojímané jako odvětví výroby a rozvodu elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu). Všechna meziroční tempa produkce (na úrovni odvětvových sekcí i oddílů) jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní i meziměsíční tempa pak také o vliv sezónnosti.

⁸ Do Německa směřovalo ve 2. čtvrtletí 30,8 % hodnoty celkového tuzemského exportu průmyslového zboží, do EU pak rovných 80 %.

	<p>Průmyslová produkce vzrostla v 1. pololetí meziročně o 14,7 %, na čemž mělo značný podíl srovnání s velmi nízkou základnou během loňského dubna a května (i vlivem faktického zastavení výroby ve významných provozovnách automobilového průmyslu⁹). Za svým absolutním předpandemickým maximem tak průmysl jako celek stále mírně zaostával¹⁰.</p>
<p>Výroba motorových vozidel zajistila letos více než třetinu z meziročního růstu průmyslové produkce. Postupně ale narážela na růstové bariéry.</p>	<p>K meziročnímu růstu průmyslové produkce v letošním pololetí přispěla z více než třetiny výroba motorových vozidel, pětinu pak přidaly nejbližší subdodavatelské obory. Výkon automobilového průmyslu ale v samotném 2. čtvrtletí mezikvartálně klesl o 1,9 %¹¹. Naopak ve výrobě elektrických zařízení, stejně jako v plastikářství i gumárenství nebyly náznaky zpomalení patrné, neboť problém s nedostatkem výrobních komponent se jich přímo nedotýkal. K meziročnímu růstu průmyslu přispělo v 1. pololetí více než desetinou významné odvětví kovovýroby. Mírně nadprůměrným tempem rostla produkce i v hutnictví (+16,7 %). Z menších průmyslových oborů se nejvíce dařilo výrobě ostatních (zejména kolejových) dopravních prostředků (+23,2 %), především díky velmi dobrým jarním výsledkům.</p>
<p>Za výkony z 1. loňského pololetí zaostalo jen několik váhově spíše okrajových průmyslových oborů.</p>	<p>Naopak jen v minimu oborů letos produkce za úrovní z 1. loňského pololetí zaostala. Mezi ně patřilo oděvnictví (-7,0 %) a také výroba nápojů (-1,3 %). Tyto obory jsou bytostně závislé na spotřebě domácností a strádaly tak v důsledku opakovaných nucených uzávěr svých tradičních tuzemských odbytišť i kvůli propadu příjezdového cestovního ruchu. Útlum investiční aktivity podniků za pandemické recese se podepsal na nižší produkci v odvětví opravy a instalace strojů a zařízení (-1,8 %). To v těžbě a dobývání souvisely nižší výkony s dlouhodobou proměnou energetického mixu ekonomiky urychlenou v posledních čtvrtletích i svižným růstem cen emisních povolenek. Produkce zde po loňském hlubokém propadu¹² klesla o 0,9 %. Tyto čtyři výše uvedené obory ale měly letos vlivem své nízké váhy i mírnějších temp na meziroční vývoj produkce v celém průmyslu jen minimální vliv (-0,1 p. b.).</p>
<p>Průmyslová produkce se již téměř vyrovnala úrovni ze 2. čtvrtletí 2019. Některé váhově i strategicky významné obory ale této mety dosud nedosáhly.</p>	<p>Ve druhém letošním čtvrtletí produkce v celém průmyslu za stejným obdobím roku 2019 již jen lehce zaostávala (o 1,6 %). Projevuje se zde nejen vliv celého pandemického období, ale také dopad krátkého cyklického útlumu průmyslu, který mu předcházela. Polovina zpracovatelských oborů vykázala za toto dvouleté období růst. Vedle výroby kolejových dopravních prostředků (kde má produkce částečně volatilní charakter) se jednalo hlavně o dřevozpracující (+12,6 %), papírenský (+10,9 %) a ostatní průmysl¹³ (+10,6 %), dále o farmaceutický průmysl (+4,9 %) a z větších oborů o elektrotechniku (+2,8 %), kovovýrobu, (+2,5 %) a potravinářství (+1,7 %). Naproti tomu ztrácely i některé klíčové obory – výroba motorových vozidel (-5,5 %) a strojírenství (-6,0 %) a také energetika (-9,6 %).</p>
<p>Tržby z přímého vývozu rostly nadále svižněji než tržby z tuzemska.</p>	<p>Nominální tržby průmyslových podniků¹⁴ se ve 2. čtvrtletí 2021 mezikvartálně zvýšily o 4,1 % a kompenzovaly mírný pokles z počátku roku. Meziročně byly tržby z přímého vývozu vyšší o 38,1 %, tržby z tuzemska o 26,9 %. Zahraniční poptávka tak rostla svižněji než domácí již čtvrtý kvartál v řadě¹⁵. Celkové tržby narostly nejvíce ve výrobě motorových vozidel (73,3 %), avšak ani to nestačilo plně pokrýt hluboký propad ze 2. čtvrtletí 2020. Více než 50% zvýšení tržeb hlásilo gumárenství a plastikářství, ale také chemický průmysl a hutnictví, u nichž ale sehrál významnou roli cenový růst. Ten pomohl i tržbám ve dřevozpracujícím průmyslu (43,2 %, u přímého vývozu dokonce 50,3 %). Mírné snížení tržeb (do 5 %) registrovali jen</p>
<p>V chemickém, hutnickém a dřevozpracujícím průmyslu byl růst tržeb významně tažen i vyššími cenami.</p>	

⁹ V samotném letošním dubnu tak produkce v celém průmyslu meziročně vzrostla o 54 %, z toho ve výrobě motorových vozidel 445 %.

¹⁰ To se vlivem cyklického útlumu, kterým tuzemský průmysl procházel již ve druhé polovině předloňského roku, nacházelo v květnu 2019. Ve srovnání s touto úrovní byla produkce v červnu 2021 o 4,0 % nižší. Protože příznivý vývoj průmyslu pokračoval i letos v červenci, snížil se tento odstup již jen na 2,0 %.

¹¹ Přitom už v předchozím kvartálu došlo k poklesu ve srovnání s velmi silným závěrem roku 2020.

¹² Za celý rok 2020 se produkce propadla o šestinu, tedy nejvíce ve srovnatelné řadě od roku 2000.

¹³ Zahnuje různorodé spektrum aktivit – výrobu lékařských a sportovních potřeb, her a hraček, hudebních nástrojů i bižuterie.

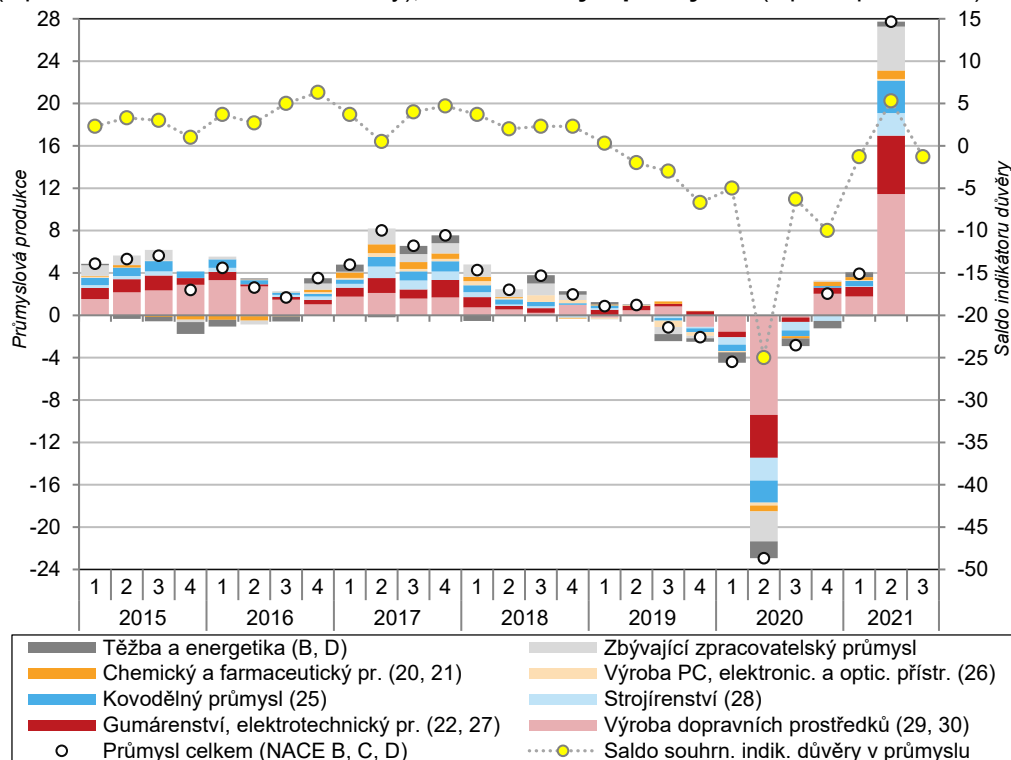
¹⁴ Meziroční tempa tržeb jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní tempa pak také o vliv sezónnosti.

¹⁵ Bylo to však zčásti ovlivněno méně příznivým vývojem zahraniční poptávky v období cyklického útlumu evropské ekonomiky na přelomu let 2019 a 2020 a také během první pandemické vlny. Ve dvouletém srovnání (s 2. čtvrtletím 2019) vzrostly v tuzemském průmyslu tržby z přímého vývozu o 2,6 %, domácí tržby o 1,9 %.

výrobci oděvů, farmaceutický průmysl a výrobci počítačů, elektronických a optických přístrojů – ve všech případech výhradně vlivem negativního cenového vlivu.

Graf č. 4 Příspěvky dílčích odvětví k meziroční změně průmyslové produkce (v p. b., očištěno o kalendářní vlivy), saldo důvěry v průmyslu* (v p. b., pravá osa)

*Saldo důvěry je sezónně očištěno a vyjadřuje stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí.

Zdroj: ČSÚ

Růst domácí i zahraniční poptávky během 1. pololetí i v samotném červenci pokračoval. Týkal se výrazně většiny sledovaných oborů.

Krátkodobé vyhlídky průmyslu se během 1. pololetí zlepšovaly. Po silném oživení během druhé poloviny loňského roku letos celková poptávka dále rostla. V 1. čtvrtletí 2021 se hodnota průmyslových zakázek¹⁶ mezikvartálně zvýšila o 1,8 %, v následujícím období o 3,2 %. Příznivý trend se přenesl i do počátku prázdnin, neboť zakázky byly v červenci proti předchozímu měsíci vyšší o 3,1 % a meziročně o 18,9 %¹⁷ (bez významnějších rozdílů mezi domácí a zahraniční poptávkou). Silný růst hlásily chemický průmysl i hutnictví, vyšší poptávku ale signalizovala drtivá většina sledovaných oborů. Využití výrobních kapacit v průmyslu vystoupalo na 88 %, tedy mírně nad úroveň konjunkturního období minulé dekády. Mezi státy EU bylo vyšší jen v Rakousku.

Důvěra podnikatelů v průmyslu rostla a kulminovala v červnu. Poté se mírně snížila, hlavně vlivem nedostatku výrobních komponent.

Důvěra podnikatelů v průmyslu vyšplhala v červnu na desetileté maximum. Během prázdnin vlivem částečné korekce vysokých krátkodobých očekávání růstu výroby sice oslabila, stále však převyšovala úroveň z období těsně před započatím pandemie. Mírně pozitivní zůstaly i krátkodobé výhledy v oblasti zaměstnanosti. Čtvrtina podniků považovala svou současnou ekonomickou situaci za dobrou, více než dvě třetiny za uspokojivou. Hlavní růstovou bariérou¹⁸ se na počátku 3. čtvrtletí stal v Česku (ale i v EU) nedostatek materiálu a zařízení, který trápil rekordních 46 % tuzemských průmyslových podniků¹⁹. Role nedostatečné poptávky během letošního pololetí výrazně ustoupila do pozadí²⁰ (ze 49 % na 25 %), naopak

¹⁶ Zjišťování zakázek probíhá jen ve 12 zpracovatelských odvětvích vyrábějících převážně na zakázku, s dlouhodobějším výrobním cyklem a s většími zásobami zakázek. Meziroční tempa zakázek jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní tempa také o vliv sezónnosti.

¹⁷ Hodnotu zakázek z června 2019 převýšily o 15 %, v kladných hodnotách se držely i ve všech předchozích letošních měsících.

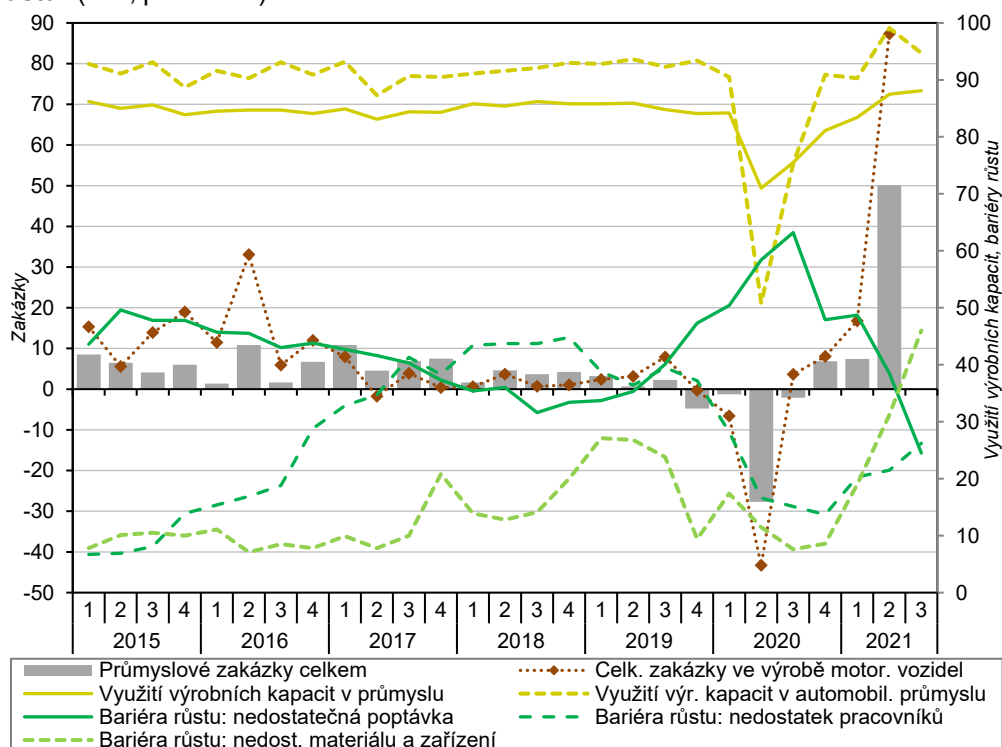
¹⁸ Podniky mohly uvést více bariér současně.

¹⁹ Byť byl tento problém zdaleka nejvíce patrný v automobilovém průmyslu (96 %) a navazujících oborech, nevyhýbal se ani kovovýrobě, hutnictví, strojírenství, elektrotechnice či chemickému průmyslu.

²⁰ V některých vesměs menších oborech ale slabá poptávka stále představovala nejvýznamnější limitující faktor rozvoje. Jednalo se o oděvnictví (90 %), výrobu nápojů (79 %), kožedělný průmysl (68 %), textilní a tiskárenský průmysl (shodně 57 %), výrobu stavebních materiálů (53 %), farmacie (52 %), výrobu počítačů, elektronických a optických přístrojů (51 %) a potravinářství (42 %).

problém s náborem pracovní síly mírně posílil (na 26 %) a představoval nejvýznamnější bariéru ve více než třetině zpracovatelských oborů²¹.

Graf č. 5 Nové zakázky v automobilovém průmyslu a v průmyslu celkem (v běžných cenách, meziročně v %) a využití výrobních kapacit v průmyslu* a vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa)

*Využití průmyslových kapacit i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav v prvním měsíci daného čtvrtletí. Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Dynamika růstu stavební produkce byla dosud letos dosti utlumená.

To souviselo s administrativními vlivy i rozdílným vývojem v obou hlavních segmentech stavebnictví.

Inženýrské stavitelství těžilo z veřejných strukturálních investic.

Stavebnictví patří (spolu s průmyslem) k odvětvím, která letos již nebyla výrazněji omezena opatřeními proti šíření koronaviru. Přesto zde bylo oživení dosud poměrně pomalé a růstový trend není letos zřetelně patrný, zejména v segmentu pozemního stavitelství. Celková stavební produkce²² v 1. čtvrtletí reálně meziročně zaostávala o 5,5 %, oproti 4. čtvrtletí 2020 se zvýšila o 2,4 %. Ve 2. čtvrtletí již sice výkon tohoto odvětví překročil úroveň stejného období loňského roku o 2,4 %, mezičtvrtletně ale posílil jen o nevýrazných 0,9 %²³. Pomalé oživení stavebnictví lze z velké části spojit i s administrativními vlivy. Loňská restriktivní opatření totiž limitovala potřebnou součinnost všech aktérů stavebního řízení a dále komplikovala již tak náročný administrativní proces přípravy staveb. Některá výběrová řízení byla pozastavena, což narušilo plynulost výstavby. I přes zlepšení epidemické situace během letošního jara zůstává mobilita zahraničních pracovníků stále ztížená, což patrně více dopadá na střední a menší stavební firmy, působící častěji v segmentu pozemního stavitelství.

Výrazně lépe na tom bylo inženýrské stavitelství, jehož produkce se za 1. pololetí 2021 meziročně zvýšila o 3,4 % (za dva roky dokonce o 12,1 %). Dlouhodobě mu pomáhá pokračující výstavba i modernizace dopravní sítě podpořená zejména prostředky z rozpočtu EU. Přestože celkové kapitálové výdaje státního rozpočtu, jakož i investiční transfery Státnímu fondu dopravní infrastruktury byly letos za prvních osm měsíců

²¹ Konkrétně v gumárenství a plastikářství (64 %), výrobě ostatních dopravních prostředků (61 %), elektrotechnice (53 %), opravách strojů a zařízení (47 %), strojírenství i kovovírobě (shodně 40 %), papírenském průmyslu (31 %) a ostatním průmyslu (30 %).

²² Údaje o stavební produkci jsou ve stálých cenách, meziroční tempa jsou očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní též o vliv sezónnosti.

²³ Poněkud rozpačitý letošní vývoj stavebnictví podpořily i aktuální červencové údaje. Dle nich stavební produkce meziměsíčně klesla o 2,6 % (při nižším výkonu v obou jeho hlavních segmentech). Ve srovnání s nižší loňskou základnou stavebnictví pouze stagnovalo a oproti 2. čtvrtletí 2019 byla jeho produkce nižší o celou desetinu.

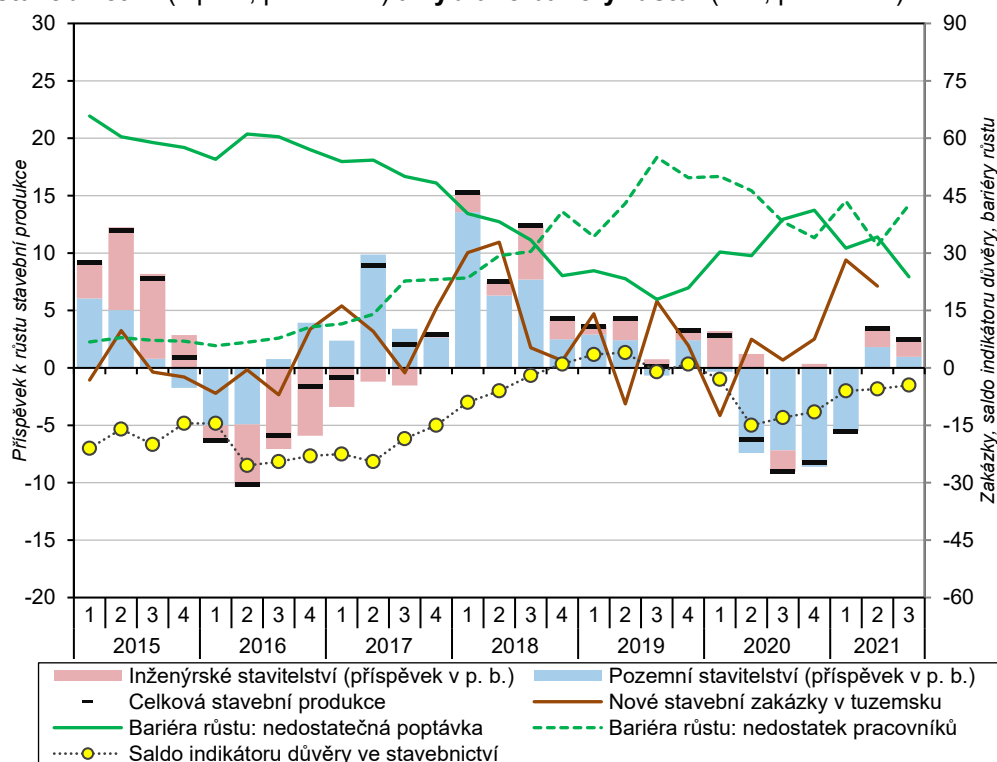

Slabší výkony pozemního stavitelství pomáhala tlumit bytová výstavba.

meziročně o více než desetinu nižší, celková zásoba práce v oblasti inženýrských staveb zůstává vysoká.

Pololetní výkon ve váhově dominantním segmentu pozemního stavitelství byl letos meziročně o 2,3 % nižší (za dva roky dokonce o 8,2 %). Problémy zde zčásti pomáhá tlumit bytová výstavba. Od ledna do července bylo letos dokončeno takřka 20 tis. bytů, tedy nepatrně více než ve stejném období donedávna rekordního roku 2009. Přispěla k tomu především výstavba rodinných domů, která v posledních letech plynule sílí. Počet zahájených bytů dosáhl analogicky 23,9 tis. a loňskou úroveň převýšil zhruba o osminu. Oproti shodnému období konjunkturního roku 2008 ale skoro o desetinu zaostal. K meziročnímu růstu počtu zahájených (12 %) i dokončených bytů (11 %) letos přispěla nejvíce vyšší výstavba v Praze.

Graf č. 6 Příspěvky odvětví k meziroční změně stavební produkce (v p. b.), nové stavební zakázky (meziročně v %, pravá osa), saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví* (v p. b., pravá osa) a vybrané bariéry růstu* (v %, pravá osa)

Údaje o stavební produkci jsou očištěny o kalendářní vlivy.

*Saldo důvěry i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav ve druhém měsíci daného čtvrtletí. Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Orientační hodnota stavebních povolení svižně rostla i bez vlivu velkých staveb.

Celková zásoba práce se letos zvýšila zejména díky soukromým zakázkám z tuzemska.

Důvěra podnikatelů ve stavebnictví zůstává v mírně negativním

Krátkodobé vyhlídky stavebnictví zůstávají převážně pozitivní. Orientační hodnota vydaných stavebních povolení byla v úhrnu za sedm letošních měsíců zhruba o třetinu vyšší – jak v meziročním, tak ve dvouletém srovnání. Hodnota svižně rostla i po odečtení velkých staveb (nad 1. mld. korun), což může být dobrým signálem i pro menší stavební firmy. Objem nově uzavřených stavebních zakázek (v podnicích s více než 50 zaměstnanci) roste již pátým rokem v řadě a za první letošní pololetí byl meziročně o necelou pětinu vyšší (z toho v inženýrském stavitelství bezmála o třetinu). Všechny dosud nerealizované zakázky poskytovaly na počátku 3. čtvrtletí stavebním podnikům práci v průměru na dalších devět měsíců. Celková zásoba zakázek byla na sklonku letošního pololetí meziročně o pětinu vyšší. Jestliže v letech 2018 až 2020 byl růst zásoby práce tažen primárně veřejnými zakázkami, letos tuto roli převzaly soukromé tuzemské zakázky.

Saldo důvěry podnikatelů ve stavebnictví letos mírně kolísalo a stále setrvalo v negativním pásmu lehce pod úrovní z období těsně před počátkem pandemie. Krátkodobá očekávání

<p>pásmu. Odvětví se potýkalo s řadou růstových bariér.</p>	<p>výrobní činnosti i zaměstnanosti zůstala v srpnu mírně pozitivní. Slabou poptávku pocíťovalo jako růstovou bariéru nejméně podniků za poslední dva roky. Naopak nedostatek zaměstnanců sužoval od půle loňského roku stabilně zhruba 40 % podniků. Od konce letošního jara byly firmy stále více limitovány nedostatkem materiálu, což posilovalo cenové tlaky v celém odvětví. Růst stavebních prací očekávalo v nejbližších třech měsících více než 40 % podniků, obdobně jako za konjunktury v roce 2008.</p>
<p>Postupné uvolnění protipandemických restrikcí se odrazilo ve zrychlení mezičtvrtletního růstu tržeb ve službách.</p>	<p>Ačkoli citelný zásah protipandemických opatření do části služeb přetrvával po celé 1. čtvrtletí 2021, tržby ve vybraných službách²⁴ ve srovnání s úrovní 4. čtvrtletí 2020 mírně vzrostly (+1,9 %). Postupné uvolnění restrikcí ve 2. čtvrtletí bylo dle očekávání spojeno s výrazným oživením širokého spektra služeb. Tržby ve službách mezikvartálně posílily o rovná 4 %, více než ze třetiny díky „probuzení“ odvětví ubytování, stravování a pohostinství. Nárůst tržeb byl ale patrný ve všech hlavních odvětvích. Za 1. pololetí 2021 se tržby ve službách zvýšily meziročně o 3,0 %, v samotném 2. čtvrtletí pak zejména vlivem velmi nízké srovnávací základny o 14,2 %. Tržby se letos nacházely přibližně na úrovni roku 2016 a za předkrizovým vrcholem stále výrazně zaostávaly. Meziročně vzrostly tržby ve 2. čtvrtletí ve všech hlavních odvětvích, nejvíce v těch, která byla vloni za první pandemické vlny fakticky paralyzována – v ubytování, stravování a pohostinství se zvýšily skoro o třetinu, v dopravě a skladování téměř o čtvrtinu a v administrativních a podpůrných činnostech bezmála o pětinu.</p>
<p>Meziroční srovnání bylo ve 2. čtvrtletí zásadně ovlivněno loňským propadem tržeb.</p>	<p>Větší vypovídací schopnost má dvouleté srovnání, mimo jiné i proto, že ve 2. čtvrtletí 2019 se souhrnný výkon služeb nacházel na svém konjunkturálním maximu. Za toto období tržby ve službách poklesly o 8,3 %. Jediným hlavním odvětvím, jež v tomto období rostlo, byly informační a komunikační činnosti (+6,1 %). Těm nejvíce pomohl svižný růst ve váhově významném segmentu telekomunikací (9,1 %), sílila ale i poptávka po zpracování dat, webových portálech a hostingu, stejně jako v oblasti IT (zpracování dat, poradenství, správa počítačového vybavení). S oblastí IT souvisí i růst ve vydavatelských činnostech (3,4 %), k němuž významně přispělo vydávání softwaru. Z omezení nákupních možností obyvatel během jednotlivých pandemických vln profitovaly poštovní a kurýrní činnosti, v nichž za dva roky vzrostly tržby nejvíce ze všech dílčích odvětví služeb (30,9 %). Dařilo se také skladování (+4,4 %), jemuž pomohlo i rychlé oživení průmyslu ve druhé polovině loňského roku. V rámci služeb pro podniky rostla poptávka po právních a účetnických činnostech.</p>
<p>Ve srovnání s 2. čtvrtletím 2019 klesly tržby ve službách o 8,3 %.</p>	<p>Je zřejmé, že situace v dílčích odvětvích služeb se silnou vazbou na cestovní ruch zůstávala i přes současné oživení nadále velmi vážná. V cestovních agenturách, letecké dopravě i v ubytování²⁵ tržby propadly shodně zhruba o 70 %, ve stravování a pohostinství o 34,3 %. O polovinu méně stržily za dva roky ostatní osobní služby²⁶ (např. kadeřnické a kosmetické). V této oblasti převažují mezi pracovníky osoby samostatně výdělečně činné. Ty mají silné zastoupení také v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde tržby klesly téměř o čtvrtinu. Hospodářská recese spolu s odlivem části zahraničních pracovníků se podepsaly na tržbách pracovních agentur (–18,3 %) a ovlivnily rovněž váhově významné odvětví pozemní dopravy (–9,0 %). Na výkyvy hospodářského cyklu reagovala i většina specializovaných služeb pro podniky, např. činnosti vedení podniků, poradenství v oblasti řízení (–7,4 %), reklama a průzkum trhu (–6,5 %). Mezi volnočasovými aktivitami byl silně zasažen tzv. filmový a hudební průmysl (–13,3 %)²⁷.</p>
<p>Pandemické období posílilo roli informačních a komunikačních činností. Z rozvoje internetového obchodu těžily poštovní a kurýrní činnosti.</p>	<p>Je zřejmé, že situace v dílčích odvětvích služeb se silnou vazbou na cestovní ruch zůstávala i přes současné oživení nadále velmi vážná. V cestovních agenturách, letecké dopravě i v ubytování²⁵ tržby propadly shodně zhruba o 70 %, ve stravování a pohostinství o 34,3 %. O polovinu méně stržily za dva roky ostatní osobní služby²⁶ (např. kadeřnické a kosmetické). V této oblasti převažují mezi pracovníky osoby samostatně výdělečně činné. Ty mají silné zastoupení také v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde tržby klesly téměř o čtvrtinu. Hospodářská recese spolu s odlivem části zahraničních pracovníků se podepsaly na tržbách pracovních agentur (–18,3 %) a ovlivnily rovněž váhově významné odvětví pozemní dopravy (–9,0 %). Na výkyvy hospodářského cyklu reagovala i většina specializovaných služeb pro podniky, např. činnosti vedení podniků, poradenství v oblasti řízení (–7,4 %), reklama a průzkum trhu (–6,5 %). Mezi volnočasovými aktivitami byl silně zasažen tzv. filmový a hudební průmysl (–13,3 %)²⁷.</p>
<p>Za dva roky propadly nejvíce tržby v dílčích odvětvích vázaných na cestovní ruch.</p>	<p>Je zřejmé, že situace v dílčích odvětvích služeb se silnou vazbou na cestovní ruch zůstávala i přes současné oživení nadále velmi vážná. V cestovních agenturách, letecké dopravě i v ubytování²⁵ tržby propadly shodně zhruba o 70 %, ve stravování a pohostinství o 34,3 %. O polovinu méně stržily za dva roky ostatní osobní služby²⁶ (např. kadeřnické a kosmetické). V této oblasti převažují mezi pracovníky osoby samostatně výdělečně činné. Ty mají silné zastoupení také v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde tržby klesly téměř o čtvrtinu. Hospodářská recese spolu s odlivem části zahraničních pracovníků se podepsaly na tržbách pracovních agentur (–18,3 %) a ovlivnily rovněž váhově významné odvětví pozemní dopravy (–9,0 %). Na výkyvy hospodářského cyklu reagovala i většina specializovaných služeb pro podniky, např. činnosti vedení podniků, poradenství v oblasti řízení (–7,4 %), reklama a průzkum trhu (–6,5 %). Mezi volnočasovými aktivitami byl silně zasažen tzv. filmový a hudební průmysl (–13,3 %)²⁷.</p>
<p>Projevil se i dopad restrikcí u některých volnočasových aktivit či cyklický pokles poptávky u specializovaných služeb pro podniky.</p>	<p>Je zřejmé, že situace v dílčích odvětvích služeb se silnou vazbou na cestovní ruch zůstávala i přes současné oživení nadále velmi vážná. V cestovních agenturách, letecké dopravě i v ubytování²⁵ tržby propadly shodně zhruba o 70 %, ve stravování a pohostinství o 34,3 %. O polovinu méně stržily za dva roky ostatní osobní služby²⁶ (např. kadeřnické a kosmetické). V této oblasti převažují mezi pracovníky osoby samostatně výdělečně činné. Ty mají silné zastoupení také v ostatních profesních, vědeckých a technických činnostech (zahrnujících např. fotografické, návrhářské či překladatelské činnosti), kde tržby klesly téměř o čtvrtinu. Hospodářská recese spolu s odlivem části zahraničních pracovníků se podepsaly na tržbách pracovních agentur (–18,3 %) a ovlivnily rovněž váhově významné odvětví pozemní dopravy (–9,0 %). Na výkyvy hospodářského cyklu reagovala i většina specializovaných služeb pro podniky, např. činnosti vedení podniků, poradenství v oblasti řízení (–7,4 %), reklama a průzkum trhu (–6,5 %). Mezi volnočasovými aktivitami byl silně zasažen tzv. filmový a hudební průmysl (–13,3 %)²⁷.</p>

²⁴ Bez obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb. Všechny údaje za služby jsou ve stálých cenách, meziroční údaje jsou očištěny o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní i meziměsíční jsou očištěny o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů).

²⁵ Počet přenocování tuzemských hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR propadl ve výše uvedeném dvouletém období o 47 %, u zahraničních hostů dokonce o 92 %.

²⁶ Údaje za tento oddíl služeb nejsou sezónně očištěny.

²⁷ V 1. letošním pololetí zavítalo do tuzemských kin pouze 464 tis. návštěvníků (s výjimkou června byla činnost kin prakticky paralyzována), o rok dříve 3,8 mil. (kina byla uzavřena mezi 13. březnem a 10. květnem), a v první půli návštěvnicky rekordního roku 2019 dokonce 8,8 mil. osob.

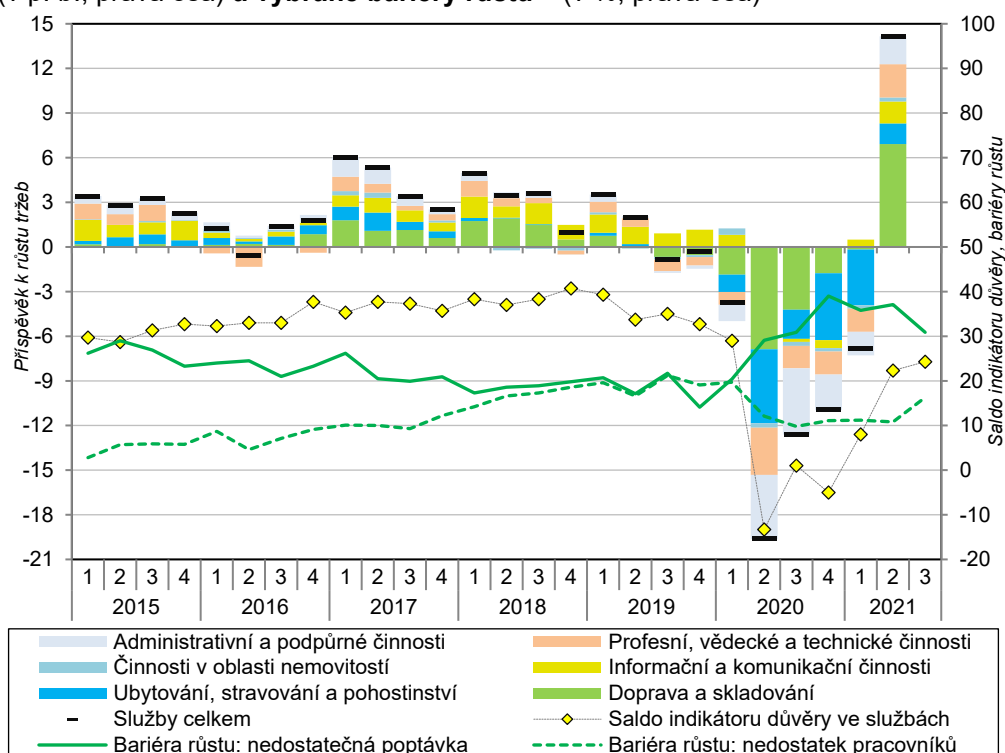

Důvěra podnikatelů ve službách během 2. čtvrtletí rostla, předpandemická úroveň však dosud nedosáhla.

Situace v dílčích odvětvích služeb byla velmi různorodá.

Během jara se celková důvěra podnikatelů ve vybraných službách zlepšovala, což vyvrcholilo v červnu a červenci (vysoké úrovně z přelomu let 2019 a 2020 však nedosáhla). Srpen přinesl, podobně jako u obchodníků, mírnou korekci směrem dolů, což souviselo hlavně se snížením hodnocení současné ekonomické situace i celkové poptávky. I výhledy na růst podnikatelské činnosti na počátek letošního podzimu se zhoršily. Více než čtvrtina firem stále uvažovala o redukci počtu zaměstnanců. Stav v dílčích odvětvích služeb z pohledu celkové důvěry, poptávky i zaměstnanosti byl dosti různorodý. Projevovaly se přetrvávající problémy v oborech propojených s cestovním ruchem a v posledních měsících i v těch navázaných na průmysl. Nedostatečná poptávka limitovala skoro třetinu podniků ve službách.

Graf č.7 Příspěvky odvětví k meziroční změně tržeb ve službách* (v p. b., očištěno o kalendářní vlivy), **saldo indikátoru důvěry ve službách**** (v p. b., pravá osa) a **vybrané bariéry růstu**** (v %, pravá osa)

*Bez odvětví obchodu, peněžnictví, pojišťovnictví, vědy, výzkumu a veřejných služeb.
 **Zahrnuje i finanční sektor. Saldo důvěry i bariéry růstu jsou sezónně očištěny a vyjadřují stav v prvním (bariéry růstu), resp. ve druhém měsíci daného čtvrtletí (saldo důvěry). Podniky mohly uvést více hlavních bariér současně. Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Vývoj maloobchodních tržeb byl určován nejen režimem rozvolňování při ústupu pandemie, ale i obecnějšími makroekonomickými faktory.

Tržby v maloobchodě byly letos po celé 1. čtvrtletí ovlivněny uzavřením části provozoven, což znamenalo zejména specializované prodejny s nepotravinářským zbožím. V březnu, kdy pandemie koronaviru v Česku vrcholila, došlo k dalšímu zpřísnění vládních restrikcí v oblasti mobility obyvatelstva, což silně utlumilo maloobchodní poptávku po pohonných hmotách. Postupné rozvolňování restrikcí vedlo k tomu, že ve druhé půli května fungoval maloobchod prakticky bez omezení. Jarní režim rozvolňování byl z časového hlediska do značné míry obdobný jako v roce 2020²⁸.

Meziroční růst tržeb v maloobchodu byl ve 2. čtvrtletí tažen zejména vyšším prodejem

Maloobchodních tržeb²⁹ se ve 2. čtvrtletí mezikvartálně zvýšily o 7,8 % a kompenzovaly tak pokles z předchozích dvou čtvrtletí. Silně rostly především tržby za prodej nepotravinářského zboží, u něhož se projevil i efekt odložené spotřeby. Meziročně maloobchod posílil o 7,1 %, což znamenalo zejména specializované prodejny s nepotravinářským zbožím. V březnu, kdy pandemie koronaviru v Česku vrcholila, došlo k dalšímu zpřísnění vládních restrikcí v oblasti mobility obyvatelstva, což silně utlumilo maloobchodní poptávku po pohonných hmotách. Postupné rozvolňování restrikcí vedlo k tomu, že ve druhé půli května fungoval maloobchod prakticky bez omezení. Jarní režim rozvolňování byl z časového hlediska do značné míry obdobný jako v roce 2020²⁸.

²⁸ Vedle vlivu rozvolňování působil na nákupní apetit lidí i solidní růst objemu vyplacených mezd v ekonomice a s tím související vyšší koupěschopnost domácností (podpořená i nižším zdaněním výdělků). Spotřebitelská důvěra byla v červnu nejvyšší za poslední rok a půl. Proti rychlejší realizaci odložené spotřeby mohly ale působit silící obavy lidí z růstu cen, které měly oporu i v reálném vývoji ekonomiky.

²⁹ Všechna meziroční tempa tržeb za maloobchod jsou uvedena ve stálých cenách a očištěna o kalendářní vlivy, mezičtvrtletní tempa jsou očištěna o sezónní vlivy (včetně vlivu počtu pracovních dnů). Maloobchod zahrnuje odvětví CZ-NACE 47.

nepotravinářského zboží a pohonných hmot. zčásti i vlivem slabších loňských prodejů³⁰. Dařilo se především prodeji nepotravinářského zboží (+11 %), jemuž pomohl stále se rozvíjející internetový obchod (+12,3 %, za dva roky +56,7 %) i vyšší tržby ve specializovaných obchodech – zejména s oděvy, obuví a koženým zbožím (+29,2 %) a počítačovým a komunikačním zařízením (+20,1 %). Mnohem střídměji rostl prodej potravin, a to jak v obvykle velkých nesespecializovaných prodejnách (+1,0 %), tak i ve specializovaných (+3,3 %) – u kterých byl loni navíc prodej silně utlumený. To platilo také o prodeji pohonných hmot, jehož letošní růst (9,6 %) nemohl propad z loňského jara zdaleka kompenzovat. Podobně tomu bylo i v motoristickém segmentu obchodu, kde sice letos ve 2. čtvrtletí rostly tržby meziročně o 36,7 %, v úhrnu za dvouleté období byly ale stále o 4,0 % nižší.

---

³⁰ Ve srovnání s „nevychýleným“ 2. čtvrtletím 2019 byly letos tržby vyšší o rovná 4 %. Maloobchod tak letos ve 2. čtvrtletí do značné míry navázal na tempa z éry končícího konjunkturálního období (za celý rok 2018 +5,0 %, 2019 +4,8 %).

